

Speurtocht naar karakter van architect Hertzberger

ACHTERGROND

Tijdens het Architecture Film Festival Rotterdam gaat docu over Herman Hertzberger in première.

Van onze verslaggever
Harmen Bockma

AMSTERDAM Architect Herman Hertzberger luistert geconcentreerd naar *Die Schöpfung* van Haydn en merkt daarna op: 'Architectuur is toch wel een verschrikkelijk lompe vak. Je sjouwt wat met blokken beton, je probeert er iets van te maken. Muziek en schilderkunst zijn zo veel fijner en preciezer.'

In *Ik zag ruimte* van Kees Hin toont Hertzberger (77), een van Nederlands belangrijkste architecten, zich tegelijkertijd een bescheiden en een trots man. 'Het is toch wel wat', zegt hij, lappend door een van de beroemde gebouwen (Centraal Beheer, Vredenburg, Chassé Theater) die hij heeft gemaakt.

De nederig bedoelde opmerking over lompeheid schiet de documentairemaker in het verkeerde keelgat. Dat altijd maar de muziek als hoogste zien, dat is overdreven nederigheid, vindt Hin. 'Die hoeven alleen maar een paar nootjes te schrijven, jij werkt met aardse middelen, dat is minstens zo mooi', werpt hij Hertzberger voor de voeten. 'Je hoeft niet mijn psychiater te spelen hoor', zegt die.

Ik zag ruimte, de eerste documentaire die over Herman Hertzberger is gemaakt, gaat zaterdag in wereldpremière tijdens het Architecture Film Festival Rotterdam (AFFR). In de 5de editie van het festival worden meer dan 100 lange en korte films getoond over architecten, architectuur en stedenbouw.

Hertzberger werd wereldvermaard als de architect die grote kanttekeningen plaatste bij het modernisme, dat door zijn utopische trekken de mens wel eens uit het oog verloor. In plaats daarvan pleitte Hertzberger voor de menselijke maat, die hij toepaste in

'Architectuur is toch wel een verschrikkelijk lompe vak. Muziek is veel verfijnder'

het voor die tijd baanbrekende ontwerp voor Centraal Beheer. Daar maakte hij niet-hiërarchische kantoorruimtes, die moeiteloos overgingen in gangen met hoekjes en zitjes.

Hertzberger is nog altijd volop actief binnen zijn bedrijf, zo blijkt. Hins film is een speurtocht naar het karakter van de architect en zijn inspiratiebronnen. Hij vertelt over zijn middelbare school, die een jaar lang was gevestigd in een paar voor een school 'totaal ongeschikte' oude huizen. Maar wat kon je heerlijk werken in de

erker, wat een fijne hoekjes waren er.

Socioloog Abram de Swaan noemt zijn werk door en door sociaal. 'Hij wil mensen tot hun recht laten komen.' De kinderen van Hertzberger, die met liefde over hun vader praten, zetten daar indirect kanttekeningen bij. Hij ging pas met zijn kleinkinderen spelen toen hun oma een ongeluk kreeg.

Het AFFR toont ook documentaires over een vrouw die geen kanttekeningen plaatste bij het modernisme, maar het radicaal te lijf ging. De invloed van schrijfster en activiste Jane Jacobs is nog steeds groot, zo blijkt uit *Jane Jacobs, Urban Goddess*. Jacobs (1916-2006) keerde zich in de jaren vijftig als een van de eersten in New York tegen de cityvorming, die een grote bedreiging was voor oude wijken.

Niet nog meer auto's en nog meer kantoren, vond Jacobs, maar diversiteit en kleinschaligheid houden de stad leefbaar. Overal ter wereld laten buurtcomités zich nog steeds door haar inspireren. *Dood en leven van grote Amerikaanse steden*, haar boek uit 1961 is nu in het Nederlands vertaald. Het was 'het juiste boek op het juiste moment', zegt een stadssocioloog in de documentaire.

Architecture Film Festival Rotterdam, tot en met zondag.
www.affr.nl. **Dood en leven van grote Amerikaanse steden**, Sun Trancity, 24,50 euro